

SEANCES DU JEUDI 17 JUILLET 1986
VERGADERINGEN VAN DONDERDAG 17 JULI 1986ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERINGSEANCE DU MATIN
OCHTENDVERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 1780.

ORDRE DES TRAVAUX:

Page 1780.

PROJET DE LOI (Discussion):

Projet de loi portant des dispositions fiscales.

Rapports de commissions. Chapitres I, II, IV et V. — Discussion.

— Orateurs: M. Egelseers, Mme Truffaut, MM. Cardoen, rapporteur, Trussart, Anthuenis, Boël, p. 1780.

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 1780.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

Bladzijde 1780.

ONTWERP VAN WET (Bespreking)

Ontwerp van wet houdende fiscale bepalingen.

Commissieverslagen. Hoofdstukken I, II, IV en V. — Bespreking.

— Sprekers: de heer Egelseers, mevrouw Truffaut, de heren Cardoen, rapporteur, Trussart, Anthuenis, Boël. blz. 1780.

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

MM. Mouton et Nicolas, secrétaires, prennent place au bureau.

De heren Mouton en Nicolas, secretarissen, nemen plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 5 m.

De vergadering wordt geopend te 10 u. 5 m.

CONGES — VERLOF

MM. Vaes, à l'étranger; De Clercq, pour d'autres devoirs, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce matin.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Vaes, in het buitenland; De Clercq, wegens andere plichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

REGLING VAN DE WERKZAAMHEDEN

ORDRE DES TRAVAUX

De Voorzitter. — Dames en heren, alvorens de beraadslaging over het ontwerp van wet houdende fiscale bepalingen te hervatten, breng ik in herinnering dat wij vanmiddag te 15 uur overgaan tot de aangehouden stemmingen die verband houden met hoofdstuk III van het ontwerp.

Je vous rappelle que cet après-midi à 15 heures il sera procédé aux votes réservés se rapportant au chapitre III du projet de loi portant des dispositions fiscales.

Par ailleurs, la commission du Travail parlementaire se réunira ce midi afin d'établir l'ordre des travaux des jours et semaines à venir.

Er is overeengekomen een bespreking te houden over het geheel van de hoofdstukken I, II, IV en V. Ik verzoek dan ook de leden, die zich voor meerdere hoofdstukken lieten inschrijven, in één toespraak te handelen over de verschillende onderwerpen.

Je demanderai donc aux divers orateurs inscrits dans la discussion de plusieurs chapitres, de bien vouloir n'intervenir qu'une seule fois étant donné notre décision de grouper l'examen des différents chapitres que nous avons encore à examiner.

J'insiste auprès des 40 orateurs inscrits pour qu'ils veuillent bien se tenir au temps de parole annoncé.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE FISCALE BEPALINGEN

Bespreking van verslagen

PROJET DE LOI PORTANT DES DISPOSITIONS FISCALES

Discussion de rapports

De Voorzitter. — Wij hervatten de beraadslaging over het ontwerp van wet houdende fiscale bepalingen met de bespreking van de verslagen die betrekking hebben op de hoofdstukken I, II, IV en V.

Nous reprenons la discussion du projet de loi portant des dispositions fiscales par l'examen des rapports relatifs aux chapitres I, II, IV et V.

Het woord is aan de heer Egemeers.

De heer Egemeers. — Mijnheer de Voorzitter, ik zal me in deze bespreking beperken tot de bouwnijverheid en het pensioensparen.

Met de bepalingen van dit ontwerp wil de regering een fiscale stimulans geven aan de bouwnijverheid waarvan ze hoopt dat deze een gunstig effect zal hebben op de tewerkstelling. Ik stel er prijs op hier enkele beschouwingen te maken over de opvattingen ter zake van de publieke opinie.

Alle betrokkenen in de bouwnijverheid, zowel de ondernemers als de vakbondsorganisaties, voelen zich niet gelukkig met het beleid van stimulantia dat de regering toepast. De Nationale Confederatie van het bouwbedrijf schreef in haar weekblad van 30 mei jongstleden, toen de eerste maatregelen waren bekend geraakt, dat er tussen 1985 en 1989 nog 40 650 jobs zullen bedreigd worden in de bouwnijverheid.

Enerzijds, heeft men in de bouwnijverheid de ontevredenheid en, anderzijds, is er dat verschrikkelijk hoog aantal werknemers die waarschijnlijk hun job gaan verspelen. Dat is toch niet niets. Daar kan de regering niet naast kijken wanneer zij met veel woorden, zelfs in de regeringsverklaring, de nadruk legt op het aanzwengelen van de tewerkstelling in de bouwnijverheid.

Aan die algemene beschouwingen kunnen zeer sterk omlijnde vaststellingen worden toegevoegd, die alleen maar de standpunten die door de twee betrokken partijen in de bouwnijverheid werden verwoord, verduidelijken. Niemand zal tegenspreken dat de hoogconjunctuur in de bouw in 1980 tot stilstand is gekomen. Men kan dus spreken van een crisis in de bouwnijverheid.

Die crisis is vooral dramatisch in de sociale woningbouw, maar doet zich minder voelen in de particuliere woningbouw. De statistieken inzake werkgelegenheid in de bouwnijverheid illustreren dit zeer duidelijk. Tussen 1979 en 1984 daalde de werkgelegenheid met ongeveer 38 pct. De werkloosheid steeg in diezelfde periode met 133 pct. De produktiviteit per arbeider is echter omgekeerd evenredig gestegen, namelijk met 60,7 pct. tussen 1970 en 1984. Deze tendens zet zich op het huidige ogenblik verder.

Deze cijfers zijn afkomstig van een studie van het Planbureau in opdracht van de regering en werden destijds dik in de verf gezet. In deze studie kunnen wij trouwens ook lezen dat er hoognodig werk moet worden gemaakt van een gecoördineerd beleid in de bouwsector. Men zou tot een sectorieel beleid moeten komen met betrekking tot de bouwnijverheid.

De behoefte aan nieuwe woningen en aan vernieuwbouw, om het onderhoud van bestaande gebouwen niet te vergeten, ligt hoger dan de huidige en zelfs toekomstige activiteit. Het is dus verantwoord een stimulans te geven die de bouwactiviteit zal opdrijven. Alles wijst daarop. De maatregelen van de regering zijn echter niet voldoende. Men zou zelfs kunnen zeggen dat de keuze in haar geheel niet de goede is.

De statistieken geven een duidelijk beeld van de verscheidene sociale groepen op basis van het belastbaar inkomen en op basis van de gezinstoestand. Daaruit blijkt dat er bij de Belgische bevolking nog sociale groepen zijn die over een belastbaar inkomen beschikken dat ze in staat stelt te bouwen, op voorwaarde dat er passende maatregelen worden genomen.

Als men over de bouwnijverheid spreekt, denkt men niet alleen aan de woningbouw, maar ook aan de overheidsinvesteringen. Zelfs bij een stagnatie zijn er nog vrij aanzienlijke behoeften. Hier is de regering volkomen de baas over de programma's die zij aanbiedt en over de wijze waarop zij die wil financieren. De vooropgestelde 60 pct. is duidelijk onderschat en is aanleiding tot ontevredenheid bij degenen die betrokken zijn bij de bouwactiviteit.

Beleidskeuzen zijn nodig en die kunnen richtinggevend zijn voor de sector. Deze beleidskeuzen moeten echter zonder verwijl operationeel worden gemaakt. Thans blijkt dat sommige ondernemingen gunstig zouden kunnen inspelen op toenemende bedrijfsinvesteringen. Bepaalde indicatoren wijzen erop dat de investeringsvooruitzichten voor sommige ondernemingen nu gunstig zijn. Maar nieuwe technieken vragen automatisch om een nieuwe infrastructuur. De bouwnijverheid biedt hier kansen.

Niemand zal mij tegenspreken als ik zeg dat de resultaten van de *golden sixties* thans in de bouwnijverheid niet meer kunnen worden geëvenaard, al zullen er in het Zuiden en in het Noorden van het land wel verschillen merkbaar zijn. Toch blijft er nog wat te doen en mag men nog een aanzwengeling van de tewerkstelling met alle positieve gevolgen van dien, verwachten. Het moet echter vlug gebeuren.

Niemand ontkent dat de bouwheer fiscale maatregelen toejuicht. Nochtans is het noodzakelijk na fiscale maatregelen ook tegelijkertijd een rentebeleid te voeren met leningen die haalbaar zijn voor de bouwheer. De fiscale stimulans, samen met een rentebeleid, dat vertrouwen geeft bij de verplichte aflossing, scheppen de mogelijkheid om eruit te halen wat erin zit. En dan kunnen we van een werkelijke aanzwengeling in de bouwnijverheid spreken.

Zo kom ik tot het tweede deel van mijn uiteenzetting, het pensioensparen.

De wijze waarop de regering het pensioensparen in onze wetgeving brengt, namelijk door pure volmacht, laat ik buiten beschouwing. Deze methode geeft echter duidelijk aan wat de bedoeling is zonder het te zeggen. Ik beschouw ze als een gewoonte van de huidige regering om wetgevend werk te doen. Het volstaat de toelichting bij het wetsontwerp-Verhofstad te lezen. Ze is de basis waarop de regering — als ze haar slag thuishaalt — het pensioensparen zal invoeren. Wie vertrouwd is met het dossier over de pensioenen, zal vlug merken dat men te maken heeft met de derde pijler in de pensioenstructuur: het individueel pensioensparen door aanmoediging van het risicodragend kapitaal.

Volgens minister Verhofstad zijn het wettelijke pensioen en de financiering ervan op middellange termijn niet meer leefbaar als men het

repartitiestelsel blijft hanteren. Zal de financiering van het wettelijk pensioen voor de werknemers op termijn in moeilijkheden komen? Die vraag vereist een antwoord. Ik verwijs naar de studie van de Rijksdienst voor werknemerspensioenen van februari 1986, zeer actueel dus, waarin wordt gesteld dat de pensioenuitgaven de volgende 15 jaar slechts met 2,2 a 2,6 pct. per jaar zullen stijgen in reële termen, waar in de voorbije 15 jaar de stijging 3,5 pct. bedroeg. Het ergste is dus voorbij. Wij zouden de volgende 15 jaar, tot het jaar 2000, op een zekere stabiliteit van de financiering kunnen rekenen.

Wat in 1984 is gezegd, is juist. Wij stelden er toen vragen bij, maar aanvaarden wat juist is. In 1984 werd bij de bespreking van de wet op de harmonisering van de pensioenen, de huidige wet-Mainil, door de bevoegde staatssecretaris verklaard dat in de harmonisering mogelijkheden, zoniet middelen, werden ingebouwd die ertoe zouden leiden dat de financiering van de pensioenen tot het jaar 2000 veilig zou worden gesteld.

Wij kunnen de beleidsvisie van voor twee jaar nu toetsen. De studie van de bevoegde dienst toont duidelijk aan dat er geen probleem is voor de volgende 15 jaar inzake het wettelijk pensioen. Men zou er dus best niet te veel aan veranderen tenzij de minimumpensioenen te verhogen.

Het ligt dus voor de hand dat, vóór stappen worden gedaan tot uitbouw en integratie van de derde pijler van ons pensioenstelsel, de stabiliteit van het wettelijk pensioenstelsel gegarandeerd moet zijn. Alleen in een fundamentele hervorming van een maatschappijvorm die reël verandert, kan en moet het geheel van het sociale-zekerheidsstelsel bestendig worden doorgelicht. Verantwoorde beslissingen moeten worden genomen volgens sociale-zekerheidsbeginselen, en niet als gevolg van business-omstandigheden en zeer zwakke plekken in het economisch stelsel.

Het kapitalisatiestelsel is volgens de voorstanders van pensioensparen niet meer houdbaar. Ik beweer niet dat dit stelsel in bepaalde economische omstandigheden niet belangrijk kan zijn. Waarom moet het repartitie- of omslagstelsel de voorkeur blijven krijgen?

Hiervoor zijn vier redenen die ik heb gelezen in een belangrijk advies ter zake. Ten eerste, door repartitie blijft herverdelen mogelijk, wat niet het geval is met kapitalisatie. In deze crisissituatie is herverdelen niet onbelangrijk, en dat geldt ook voor de sociale zekerheid. Wie zou het tegenovergestelde durven te beweren?

Ten tweede, is het kapitalisatiestelsel onderhevig aan bewegingen van inflatie of devaluatie. Die economische bewegingen kunnen alleen worden opgevangen door de gehele gemeenschap, vertegenwoordigd door de overheid, die passende beleidsopties en beslissingen moet nemen.

Een kapitalisatiestelsel komt evenwel pas op kruissnelheid na 40 of 45 jaar toepassing, dit wil zeggen de volledige beroepsloopbaan van de betrokkene. Indien dat systeem wordt toegepast, zou het alleen mogen gelden voor degenen die vandaag, of op het ogenblik dat de toepassing begint, hun intrede doen op de arbeidsmarkt. Na 40 of 45 jaar kunnen zij dan de vruchten plukken, natuurlijk indien ondertussen niets verandert aan de duur van de beroepsloopbaan.

Indien de regering nu een beslissing neemt in verband met het pensioensparen moet daarover toch ernstig worden nagedacht.

Ten derde, heeft de ervaring inzake de evolutie van de pensioenen geleerd dat het omslagstelsel het sociaalrechtelijk heeft gehaald op de kapitalisatieformule.

Ten vierde, blijkt dat het kapitalisatiestelsel binnen het pensioensparen aantrekkelijk is door de fiscale voordelen. Dat is juist. Het kapitalisatiestelsel zou de manifestatie moeten zijn van fiscale solidariteit, uitgaande van alle belastingplichtigen. De opbrengst van de voordelen is echter maar bestemd voor een zeer kleine groep. De groepsverzekeringen en de levensverzekeringen, de tweede pijler genaamd, geven voldoende mogelijkheden binnen de context van de sociale-zekerheidsbeginselen om aanvullende initiatieven te nemen. Ook hier heeft het verleden bewezen dat het mogelijk is.

Het pensioensparen à la Verhofstadt kan alleen maar een plaats vinden in de privatisering van de sociale zekerheid. Het debat daarover heeft nog niet plaatsgehad en is ook nu niet aan de orde. Mijnheer de minister, wij zijn wel bereid hierover een debat aan te gaan, wanneer en waar u dat wilt, maar tot op heden is dat niet gebeurd.

Het pensioensparen zou een middel zijn om het risicodragend kapitaal te financieren. Het gaat hier over een economisch aspect dat alleen zin heeft in een liberaal economisch stelsel. De aandelenwet-Cooreman-De Clercq heeft succes gehad omdat zij aantrekkelijke belastingvermindering bood voor mensen die reserves hadden om zich in de beleggerswereld te

wagen, volgens de regels van de beurs. Wat heeft dat succes als resultaat gehad ten opzichte van de tewerkstelling en de investeringen, gemeten naar de budgettaire kostprijs door minder belastingontvangsten? Ik ben ervan overtuigd dat die balans negatief is.

U mag het tegengestelde bewijzen, mijnheer de minister. De ervaring heeft aangetoond dat de spaargelden, zelfs in landen met een uitgebreide sociale zekerheid waar de spaarquota hoger liggen dan in landen met een beperkte sociale zekerheid, door de spaarders en vooral door de kleine spaarders worden belegd in vormen die niet risicodragend zijn. Dat wil zeggen tegen vaste rentevoeten, zo mogelijk met staatswaarborg.

De kleine spaarders zijn zelfs bereid op lange termijn de munterosie te ondergaan. Dat is een sociale realiteit en economisch van betekenis. Het gaat immers over het appeltje voor de dorst voor hun oude dag, wanneer zij zich buiten het gewone spaarboekje voorzichtig willen wagen aan het kopen van kasbons, maar dan onder de voorwaarden die ik zo net heb geciteerd.

De ondernemingen zouden er baat bij hebben als met de hulp van de overheid de consumptie wordt aangemoedigd. Gekoppeld aan een verantwoorde sociale zekerheid, ons welbekend, kan men bewijzen dat sparen tot de laatste frank niet een noodzakelijke voorwaarde is binnen een bepaald economisch stelsel. Het komt er alleen op aan het klimaat van vertrouwen en zekerheid te scheppen, vooral voor de kleine man. En dat kan het huidige economisch stelsel niet bestendig waarborgen.

Het uitgetekend plan voor pensioensparen dat voor de brave burger het vervangprodukt is voor de aandelenwet, heeft weinig te maken met de doelstellingen van de aandelenwet. Ik redeneer altijd op basis van het voorstel-Verhofstadt, vermits de regering niet veel zegt in het artikel; het gebeurt bij volmacht.

Men zou nu maar 20 pct. van de portefeuille moeten beleggen in Belgische aandelen. Dat is dus een belangrijk verschil met de vorige aandelenwet. Het gevaar is niet denkbeeldig dat door het aanmoedigen van dergelijke beleggingen bepaalde Belgische ondernemingen naar het buitenland gaan. De heer Mitterrand heeft niet helemaal ongelijk, zij het dan dat het om typische Franse toestanden gaat.

Over de fiscale modaliteiten voor het pensioensparen kunnen heel wat vragen worden gesteld. Bij de uitkering van het kapitaal zou een eenmalige fiscale aanslagvoet van 16,5 pct. worden toegepast, maar de inkomsten tot vorming van het kapitaal zijn aftrekbaar. Op die manier zou de begrotingskost door de belastingplichtigen worden gefinancierd. Dat is uit sociaal oogpunt niet billijk, maar politiek ook niet logisch.

Het is tegenstrijdig, enerzijds, de rijksstoelagen voor het wettelijk pensioenstelsel te verminderen, zoals bepaald in de wet van 23 december 1985 en, anderzijds, zeer grote fiscale uitgaven toe te staan om het pensioensparen te stimuleren.

Ik begrijp dat men voor «iets» is en bijgevolg ook dat men dat verdedigt. Maar dan is de argumentatie die men aanvoert belangrijk. Zowel voor als tegen. Ik heb met verbazing gelezen in een niet-onbelangrijke Vlaamse krant: «Gelijkheid of gelijke kansen inzake pensioensparen.» Een van onze collega's die zich daarvoor inzet, heeft het aldus verwoord. De auteur stelt dat het pensioensparen, als een vorm van pensioen, in de eerste plaats is bedoeld voor hen die maar een klein wettelijk pensioen ontvangen, namelijk de zelfstandigen en de gewone werknemers. Hij kent misschien nog een andere categorie van werknemers, dat laat ik in het midden.

Hoe kan men geld beleggen als aanvulling van het pensioen wanneer de inkomsten niet tot de hoogste behoren? Ik heb gezegd dat de argumentatie hieromtrent belangrijk is. Welnu, ik zal, aan de hand van statistische gegevens en met vermelding van de bron, proberen te ontcrachten wat ik in die krant heb gelezen.

De bron is de Rijkskas voor rust- en overlevingspensioenen en de cijfers slaan op de toestand op 31 december 1983. Wij stellen vast dat in ons land een totaal van 965 180 werknemers een gemiddeld pensioen ontvangen van 17 100 frank per maand. De 132 112 zelfstandigen — wier situatie sinds de oorlog een beetje is verbeterd en die verlost zijn van de commissie van openbare onderstand ingevolge hun sociaal statuut — ontvangen een gemiddeld pensioen van 11 449 frank per maand. De 270 890 gepensioneerden met een gemengde loopbaan, werknemer en zelfstandige, krijgen 16 393 frank gemiddeld pensioen per maand. De echte sukkelaars in onze maatschappij, die het moeten stellen met een gewaarborgd inkomen, in totaal 19 784 personen, krijgen gemiddeld 11 619 frank per maand.

Het totaal aantal gepensioneerden bedraagt 1 438 930 en het gemiddelde pensioen is dus 16 244 frank per maand. Wat betreft het werknemerspensioen per categorie, is vastgesteld dat 66,30 pct. een pensioen

heeft van minder dan 20 000 frank per maand; sommigen krijgen 10 000, anderen 19 999 frank, zo komt men uiteraard aan het gemiddelde van 17 100 frank; 31,13 pct. van de werknemers heeft een pensioen tussen 20 000 en 29 999 frank. Dus 98 pct. van de werknemers hebben een pensioen dat van onbeduidend klein naar minder dan 30 000 frank per maand kan evolueren.

Zijn dat «gelijke kansen»? Men kan moeilijk appelen met peren vergelijken. Dit zeg ik dan meer aan het adres van de auteur van het artikel.

Mijnheer de minister van Financiën, in de commissie voor de Sociale Aangelegenheden, waar u welkom was, maar niet verwacht, verklaarde u dat de term «pensioensparen» slecht is gekozen. Een andere benaming had veel twijfels kunnen wegnemen en ook de zekerheid geven dat het geplande pensioensparen niets met de «pensioenen en hun toepassing» zou te maken hebben.

Ik was spijtig genoeg niet aanwezig tijdens de algemene bespreking, maar, naar men mij heeft gezegd, hebt u dit herhaald in openbare vergadering. Dat is moedig, want het wordt niet vermeld in het verslag. Indien de hele zaak en uzelf geloofwaardig zijn, dan moeten daaruit de nodige conclusies worden getrokken. Wij zullen dat moeten vaststellen aan de hand van een amendement dat wij hebben ingediend. Het is misschien het kortste en het eenvoudigste van het hele pakket. Wij zullen zien welke de houding is van de regering, van uzelf en van degenen die het goed menen met de wettelijke pensioenen en die minder voelen voor de nieuwe formule van pensioensparen.

De heer Luyten. — Minister Gol heeft gisteren alle amendementen afgewezen. Misschien doet minister Eyskens het anders.

De heer Egelmeers. — Dat zullen wij moeten afwachten, collega.

Ik kom zo tot enkele besluiten: 1° Het bij volmacht omschreven stelsel voor pensioensparen heeft een aantal onbekende factoren en onzekerheden, zelfs in de reeds bekende wetsvoorstellen ter zake; 2° Er ontbreekt een grondig onderzoek in al zijn aspecten over de derde pijler; 3° Het ziet er naar uit dat pensioensparen een bijkomend pensioenstelsel zal worden voor een beperkte groep van personen met een hoog inkomen en zal worden gefinancierd door de grootste groep van belastingplichtigen, met het risico dat deze laatste groep — maar dan als gerechtigden op een wettelijk pensioen — op termijn nog slechts een gewaarborgd minimum zal ontvangen; 4° Het pensioensparen zal een dure fiscale uitgave voor de overheid blijven met als doel de beursmarkt te beschermen; 5° Het advies van de commissie voor de Sociale Aangelegenheden moet door de regering en door de minister, indien men althans politiek eerlijk is, worden gevolgd waar dit handelt over de sociaalrechtelijke impact.

Tot slot citeer ik graag uit een redevoering gehouden op een studiedag in de Universiteit van Leuven, in het Instituut voor actuariële wetenschappen, waar een variatie op een historisch gezegde van Winston Churchill werd uitgesproken ten aanzien van de aanvullende pensioenen, zij het die van sommige kaders, vennoten en beheerders, maar dat ook toepasselijk zal zijn op het pensioensparen: «Nooit hadden zo weinigen zoveel te danken aan zovelen.» (*Applaus op de socialistische banken.*)

M. le Président. — La parole est à Mme Truffaut.

Mme Truffaut. — Monsieur le Président, mon intervention dans le débat se fonde sur une participation aux travaux de la commission et aux conclusions à tirer d'un approfondissement du chapitre I.

Il n'étonnera personne d'apprendre que les dispositions fiscales ramènent à l'essence d'une politique annoncée par la déclaration gouvernementale, politique que les socialistes n'ont pas cessé de combattre pour proposer une alternative.

Les dispositions de la loi fiscale ne sont disparates qu'en apparence. Elles forment une construction dans la logique du plan d'économies de Val-Duchesse et du budget.

Dans la brève présentation générale sous forme d'introduction que je vais en faire, je reconnais quatre orientations qui s'inscrivent dans la loi fiscale mais aussi dans l'ensemble de la politique gouvernementale: des largesses au milieu des affaires, une insuffisance en ce qui concerne les incitants fiscaux à l'emploi, une certaine discrimination Nord-Sud et un renforcement de l'exécutif.

Dans mon introduction, je reprends chacun de ces quatre points.

Apparaît à nouveau, sur le plan de la justification, le thème jumeau de la compétitivité des entreprises et de la relance de l'emploi. Couvert par cette double proposition, le gouvernement veut en rendre opérationnelle la première partie, par ses largesses au milieu des affaires, comme le prouve la diminution de l'impôt des sociétés.

Mais la seconde partie — relance de l'emploi — a une inefficacité certaine qui fait penser à de l'incantation.

Un exemple pris à la loi en ce qui concerne l'insuffisance et la légèreté des incitants fiscaux par rapport à l'emploi est évidemment la mesure qui aligne les prépensions sur les pensions ordinaires. Son effet sera, d'une part, de réduire les prépensions et, d'autre part, de constituer un frein à l'emploi des jeunes qui était pourtant dans les objectifs de cette mesure.

Autre fondement de la politique des gouvernements Martens V et VI: la logique, consciente ou non, d'une redistribution des cartes en faveur du Nord du pays.

L'exemple pris à la loi fiscale se trouve également dans la diminution de 2 points de l'impôt des sociétés. Les 4 milliards de moins-value pour le Trésor ainsi dégagés reviendront à des sociétés en expansion, plus nombreuses — et nous en sommes heureux pour lui — dans le Nord du pays, alors que simultanément, le Sud est frappé par les restrictions dans le Fonds de rénovation industrielle.

A ce sujet, je n'ai pas obtenu, monsieur le ministre, les chiffres de la répartition régionale que j'ai demandés en commission et qui permettraient de confirmer ou d'infirmer mon hypothèse.

Entre la publication du plan de Val-Duchesse et l'achèvement du projet de loi fiscale, le Fonds monétaire international a porté son jugement: la consolidation de la dette est, dit-il, indispensable. Ce but sera visé par l'article 48 du projet, article par lequel, en outre, le gouvernement sollicite, une fois de plus, des pouvoirs spéciaux. La loi fiscale est donc porteuse d'une quatrième détermination qui caractérise la continuité d'une politique arrêtée sous Martens V: la concentration croissante du pouvoir au sein de l'exécutif.

Le Conseil d'Etat juge inconstitutionnelle la demande d'une habilitation au Roi en matière fiscale. Le gouvernement passe outre, assuré qu'il est des votes mécanisés d'une majorité de parlementaires qui semblent avoir abandonné tout esprit critique.

Le Vice-Premier ministre, ministre de la Justice, peut donc se permettre, en toute impunité, des écarts de procédure et de déontologie.

En acceptant ce jeu, toujours plus arrogant à l'égard des institutions, les parlementaires des partis libéral et chrétien abdiquent leurs prérogatives. Ils signifient leur indifférence à l'égard de la démocratie politique.

Je traiterai plus spécialement maintenant, après cette introduction reprenant les orientations politiques du projet, de l'impôt des sociétés.

La commission a traité ensemble de la diminution de deux points de l'impôt des sociétés et de la suppression de la déductibilité des avantages sociaux.

Pour la diminution de l'impôt des sociétés, la moins-value est de 4 milliards; pour la suppression des avantages sociaux, les rentrées à l'impôt sont évaluées à 9 milliards. Ce montant est le plus élevé parmi toutes les mesures contenues dans le projet de loi fiscale. Ainsi seront retirés de très nombreux avantages accordés par les employeurs. Certains avaient un caractère social très marqué: comme les frais d'étude de membres du personnel, les frais de fonctionnement d'une crèche dans une entreprise qui emploie du personnel féminin — et je suis bien placée pour juger de l'utilité sociale d'une crèche dans les entreprises —, les chèques-repas, dont on a beaucoup parlé mais qui ne représentent finalement qu'un des très nombreux avantages accordés.

Sur ce problème de la suppression des avantages, le gouvernement esquive sa responsabilité. Elle signifie une réduction des revenus du personnel des secteurs privés. Il renvoie le problème à la concertation sociale.

On peut affirmer que la suppression des avantages sociaux dans les entreprises couvre largement la diminution de l'impôt des sociétés.

Toutefois, l'aspect le plus pervers se trouve dans les nouvelles diminutions de revenus d'une partie de la population active et dans le frein à la consommation ainsi induit.

Nous découvrons le fondement d'une politique qui améliore le rendement du capital par rapport à la consommation, en dépit de mises en garde répétées venant de milieux informés.

Le produit de l'impôt des sociétés aurait rapporté plus ou moins 76 milliards pour l'exercice d'imposition 1983 à fin janvier 1985. Ramené au produit intérieur brut, ce chiffre est dans la moyenne de l'OCDE et de la CEE. Pour le ministre des Finances, la réduction de l'impôt des sociétés s'imposait afin de s'aligner sur la CEE. Qui a raison? En tout état de cause, par la loi fiscale, le taux passe de 45 à 43 et il en coûtera 4 milliards au Trésor.

En commission, le ministre a posé la question de savoir à quel taux il faut taxer les bénéfices de sociétés. Les socialistes sont très conscients du rapport entre la plus-value des sociétés et l'investissement productif. Mais ce rapport ne va pas de soi. Il n'est pas automatique. L'impôt pourrait être moins élevé s'il coïncidait avec une affectation du capital pour la relance économique, les emplois, les investissements de reconversion. Or, cette politique est à l'opposé de la philosophie gouvernementale. Elle aboutit à la destruction irréversible de l'emploi.

La mesure de réduction de l'impôt des sociétés est critiquable non parce que l'impôt est réduit, mais parce que cette mesure est non sélective. Des commissaires ont fait des propositions concrètes d'adaptation: fixer un plafond pour privilégier surtout les petits profits; détaxer 20 p.c. des profits d'une année à condition de réinvestir pour la relance et pour de nouveaux marchés; établir une modulation en fonction de critères tels que la recherche scientifique, l'amélioration de la gestion et l'effort de commercialisation à l'extérieur; taxer différemment les bénéfices réservés en vue de leur investissement, d'une part, et les bénéfices à redistribuer en dividendes, d'autre part. Le ministre a d'ailleurs convenu que ceci devrait être appliqué ultérieurement.

Ces propositions constructives venant de l'opposition apportent un démenti aux options de la politique gouvernementale présentées comme des choix nécessaires et uniques. L'orientation économique de l'incitant fiscal manque à la mesure qui réduit l'impôt des sociétés; c'est ce que nous critiquons.

Un dernier point au sujet de l'impôt des sociétés. Lorsqu'on a traité du taux d'imposition des bénéfices, on n'en a pas, pour autant, terminé avec la problématique générale de leur imposition.

Pour l'exercice d'imposition de 1983, sur environ 98 000 sociétés, environ 47 000 ont un revenu imposable; environ 29 000, bien qu'en bénéfice, n'ont pas de revenu imposable; environ 22 000 sont en situation déficitaire.

Les grandes banques, en raison de l'imputation de montants importants au titre de «quotité forfaitaire d'impôt étranger» paient en définitive peu d'impôt des sociétés.

Des secteurs privilégiés, notamment celui de l'électricité, sont exonérés.

Du maquis de dérogations, d'exonérations, d'immunités et de la variété des dépenses fiscales résulte l'opacité. Le projet économique est rendu indéchiffrable. Pourtant, la réalisation d'outils d'investigation pour répartir, de manière équilibrée, les incitants fiscaux en vue d'un redéploiement économique est indispensable.

On attend le relevé fiscal de l'impôt des sociétés par secteur d'activité.

Il serait également intéressant que le gouvernement dresse un bilan des différentes mesures fiscales qu'il a prises, depuis 1982, en faveur de l'emploi dans les entreprises.

M. Egelmeers, vice-président, prend la présidence de l'assemblée

L'inexistence ou l'insuffisance des inventaires et des relevés, en matière d'imposition, pose aussi le problème de la fraude fiscale. Entre l'utilisation aussi abusive d'une législation laxiste par des fiscalistes chevronnés, l'évasion des capitaux et les dépenses fiscales, d'une part, la fraude proprement dite, d'autre part, les limites sont perméables.

Alors que se préparait le projet que nous discutons, un procès retentissant condamnait, en première instance, une figure marquante de la vie politique. Par ailleurs, la presse faisait la lumière sur certaines pratiques de fraudes, telle celle dite «du carrousel», qui fait intervenir plusieurs sociétés fictives.

La découverte de ces fraudes par l'Inspection spéciale des impôts focalisait l'attention sur une petite administration performante qui s'était illustrée par sa rentabilité. Le projet de loi fiscale, baptisé abusivement par son auteur «charte du contribuable», en modifiant les conditions de collaboration entre les fonctionnaires du fisc et les parquets, mettait un frein à la répression de la grosse fraude fiscale exigeant une rapidité d'intervention.

Il faut donc épinglez que dans le chapitre 1er, le projet de loi prend des dispositions pour boucher les trous d'une législation fiscale très laxiste. Je cite les mesures: la suppression du régime d'option, les mesures qui concernent des formes d'évasion fiscale liées à la déduction pour pertes des sociétés, le *sale lease back and location* en vue d'empêcher de créer artificiellement une nouvelle base d'amortissement pour des biens déjà amortis, les dispositions à l'encontre d'une utilisation impropre du régime fiscal applicable aux centres de coordination qui étaient devenus des paradis fiscaux.

Le montant des sommes ainsi récupérées est de 6 milliards environ. En prenant des mesures fiscales qui restituent au Trésor les sommes dont il a été dépouillé, le gouvernement ne fait que son devoir.

Le fait-il suffisamment? On peut établir un parallèle entre ce montant de six milliards et les résultats obtenus par l'ISI dans la répression de la fraude. Ses 260 taxateurs rapportaient 7 à 10 milliards par an.

D'une part, les mesures de la loi qui corrigent une législation complaisante sont des remèdes isolés et partiels, s'en prenant à la partie visible de l'iceberg. D'autre part, la décision de mettre fin à une procédure efficace en matière de fraude fiscale, alors même qu'aucun abus notable n'a été relevé chez les fonctionnaires du fisc, incite à croire aux affinités électives d'une politique avec les milieux de l'incivisme fiscal. Car le problème auquel le gouvernement évite de s'attaquer est celui d'une fraude colossale.

Deux chiffres mis face à face révèlent les répercussions sur l'état des finances publiques de la fraude au sens large, qui peut être simplement une utilisation très laxiste de la législation.

Ces deux chiffres sont ceux des deux cents milliards habituellement avancés comme étant le montant éludé par la fraude des revenus de l'impôt, et des 195 milliards d'économies décidées au conclave de Val-Duchesse et qui pèseront exclusivement sur les revenus faibles.

A côté des mesures d'assainissement en matière de fraude, il existe des potentialités de nouvelles recettes ignorées par la loi fiscale.

Un impôt sur le patrimoine dégagerait douze milliards et rencontrerait efficacement le but avoué du projet: l'allègement de la pression fiscale. Mais il suppose l'établissement d'un cadastre des fortunes, une amélioration des moyens de contrôle, notamment à l'égard des droits de succession et de donation. Le rendement très faible de ces droits en Belgique trouve également son explication dans la dissimulation aisée de revenus mobiliers. Or, cette question a des implications politiques, puisque les droits de succession peuvent avoir une influence sur les montants à affecter à la Région bruxelloise et au secteur national de la sidérurgie en difficulté.

En définitive, par ses omissions et ses orientations, la loi fiscale conforte un régime basé sur le privilège, les monopoles liés à l'argent, l'accentuation cynique des inégalités sociales.

Il est significatif que le tableau estimant l'incidence budgétaire des mesures à caractère social qui seront supprimées par la loi représente le montant élevé d'environ 12 milliards. Val-Duchesse reprenait déjà 52 milliards à la sécurité sociale, fallait-il encore faire des prélèvements sur les prépensions, les indemnités de maladie-invalidité, les avantages sociaux dans les entreprises et les assurances libres et complémentaires?

Fallait-il cette mesure choquante de la déductibilité proposée aux «revenus aisés» pour l'engagement de personnel domestique au moment où les effets de la politique gouvernementale dans les communes et les CPAS dissolvent les services de crèche, d'aide ménagère, de restaurants communautaires?

Cependant, c'est à l'article 48, dont l'objectif est d'assainir la dette, que se situe la responsabilité la plus lourde que le gouvernement devra assumer à l'égard du pays. La réussite de l'opération dépendra moins de calculs de technocrates que d'une approche politique, c'est-à-dire de la prise en considération de réalités non contournables.

Je souhaiterais en citer trois: les conditions d'une dette qui génère 500 milliards de charge pour un ensemble de privilégiés alors que cette dette est socialisée, le caractère destructeur des restrictions gigantesques qui ont frappé irrémédiablement les institutions d'émancipation sociale et culturelle et hypothéqué l'avenir de notre développement, la politique dite de redressement, dont l'échec est flagrant fondée comme elle est sur des choix d'investissements concentrés dans des secteurs peu productifs en termes d'avenir, ou qui se fixent à l'étranger.

Le gouvernement dispose pourtant d'un atout inespéré dans l'environnement international et avec la baisse des taux d'intérêt.

Personne ne nie la complexité d'une opération décisive, mais le gouvernement va y révéler sa philosophie et faire la démonstration de ses choix fondamentaux. Jusqu'à ce jour, les tendances chrétiennes de la coalition, bâillonnées par les théories de l'archéo-libéralisme, n'ont pas eu droit de cité. Il faut espérer qu'elles arriveront à s'imposer en ce qui concerne l'assainissement de la dette. Le gouvernement, qui invoque si volontiers les circonstances exceptionnelles lorsqu'il s'agit de pressurer les plus faibles, fera-t-il appel — et c'est une question pressante — au civisme et à la solidarité des milieux qui détiennent les capitaux?

Vous savez, monsieur le ministre, que la question n'est pas posée seulement par les socialistes. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Cardoen, rapporteur.

De heer Cardoen, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, ik vraag u bij voorbaat mij te willen verontschuldigen omdat ik in mijn korte uiteenzetting niet alleen zal handelen over ons belastingstelsel in het algemeen, maar tevens over de belastingfraude waarover hier gisteren reeds uitvoerig werd gesproken.

Met uw toestemming zou ik ook van de gelegenheid willen gebruik maken om in de bespreking van dit belangrijk onderwerp mijn zorg uit te spreken omtrent een probleem dat zich scherp voordoet voor onze fiscale administratie en dat zeker niet bevorderlijk is voor de opsporing van de fraude.

Het zal u wel bekend zijn, mijnheer de minister, dat er bij de Directe Belastingen een schrijnend tekort is aan gekwalificeerde ambtenaren. Ik vrees dat, wanneer ter zake niet dringend wordt ingegrepen, de meeste ambtenaren van deze administratie die terecht op vele vlakken als voorbeeld kunnen en mogen worden gesteld, eveneens ten prooi zullen vallen van de demotivatie en de ontmoediging. Tot nu toe — en ik weet waarover ik spreek — kan de administratie van de Directe Belastingen en het departement van Financiën in het algemeen binnen onze rijksadministratie inderdaad nog steeds als voorbeeld worden gesteld.

Bij de Directe Belastingen is er wel heel wat klein materieel werk te doen, maar men kan de personeelsafvloeiing onmogelijk volledig opvangen door werklozen. Werkzaamheden die zeer complex en technisch zijn, kunnen alleen maar worden toevertrouwd aan geschoolde, zeer goed gevormde en speciaal opgeleide ambtenaren.

Ik zou trouwens de aandacht willen vestigen op het feit dat door de veelvuldige aanpassing van de belastingwetgeving, die zelden een vereenvoudiging inhoudt en waar wij als Parlement in grote mate medeverantwoordelijk voor zijn, de ambtenaren ertoe gehouden zijn, vrijwel dagelijks de wetgeving en de administratieve onderrichtingen bij te houden, willen zij hun taak behoorlijk en met bekwaamheid aankunnen.

U zal met mij moeten toegeven, mijnheer de minister, dat deze sterk gespecialiseerde opdrachten, niet kunnen worden toevertrouwd aan vervangend personeel zonder enige ervaring of opleiding, zonder te spreken van het vertrouwelijk karakter, dat toch voor dat soort administratief werk en ten aanzien van de belastingplichtigen dient gewaarborgd te blijven. Concreet pleit ik voor de opvulling van het personeelskader door gekwalificeerd personeel.

Ook op een ander aspect zou ik hier de aandacht willen vestigen. Bij de controlediensten van de Directe Belastingen zijn volgens de richtlijnen de ambtenaren ertoe gehouden een maandelijks statistiek bij te houden met de vermelding van het aantal fiscale dossiers die in behandeling genomen zijn. Op diezelfde tabel dienen de zelfstandige beroepen nominatief en per inkomenscategorie te worden opgenomen met erbij de vermelding van het bedrag van het taxatiesupplement. Hier ook heb ik mijn bedenkingen.

Misschien is de statistische tabel, enerzijds, wel een aansporing om meer te presteren en krijgt de chef daardoor een goed overzicht van de prestaties van zijn medewerkers, maar, anderzijds, kan ook niet worden ontkend dat aan deze werkmethode negatieve aspecten verbonden zijn; vooral als men weet dat het aantal afgehandelde dossiers kan meespelen voor de beoordeling van het signalement van een personeelslid.

Ik wil er de nadruk op leggen dat vele controleambtenaren, met de bedoeling hun statistiek of rendement zo hoog mogelijk te zien oplopen en tegelijk ook wat supplementen te vestigen, hun activiteiten in grote mate richten op die dossiers die geen te ingewikkelde aanpak vergen. Dat zijn in de eerste plaats deze van loon- en weddetrekkenden, de gemengde beroepen, de kleine zelfstandigen, de KMO, de beginnende vrije beroepen enzovoorts, terwijl fiscale dossiers die een meer grondige aanpak verdienen en verschillende dagen onderzoek in beslag nemen, soms ongemoeid worden gelaten.

De oorzaak ligt niet bij de onwil van de belastingambtenaren, mijnheer de minister, maar in grote mate bij het gebrek aan voldoende gekwalificeerd personeel.

Wanneer deze evolutie blijft aanslepen, en eventueel zelfs dreigt toe te nemen, dan zijn de gevolgen te raden. Ongewild komt men tot vormen van protectionisme. Dat is zeker niet de aangewezen weg om de fiscale fraude tegen te gaan.

Waar ik mij over verheug is het feit dat in onderhavig ontwerp een grotere rechtszekerheid voor de belastingplichtige is opgenomen. Zo wordt in artikel 52 bepaald dat verminderingen voor gezinslast, de onroerende voorheffing voor eigenaars en huurders, de bescheiden woningen, gehandicapten, minder-validen enzovoorts, als het ware van ambtswege door de administratie dienen te worden verleend, op voorwaarde evenwel dat zij over de noodzakelijke gegevens beschikt.

Thans is de belastingplichtige ertoe gehouden zelf het initiatief te nemen om deze verminderingen aan te vragen en dienen hiertoe dikwijls heel wat formaliteiten te worden vervuld, wat erop neerkomt dat de belastingplichtigen, die minder vertrouwd zijn met de fiscale wetgeving, de vaak minder bevoegden — ik bedoel hier niets pejoratiefs mee — zich een recht zien ontglippen. Uit inlichtingen die door de minister van Financiën naar aanleiding van een parlementaire vraag van de heer Delhaye in de Kamer van volksvertegenwoordigers werden verstrekt, zouden ongeveer 400 000 gerechtigden of 350 000 gezinnen in dit land verstoken blijven van een recht op belastingvermindering.

Vandaar dat ik destijds meende er goed aan te doen een wetsvoorstel in te dienen tot aanpassing van artikel 162 van het Wetboek op de inkomstenbelastingen, met de bedoeling hier op dat vlak ietwat meer rechtszekerheid voor de belastingplichtige in te bouwen. Met dit ontwerp wordt tegemoet gekomen aan deze tekortkoming en ik ben er u en de hele regering dankbaar voor.

Tot slot wil ik de aandacht van de regering en van de minister van Financiën in het bijzonder, vestigen op een probleem dat ons, christen-democraten, bijzonder bezighoudt of stoort, met name de hele problematiek rond de huwelijks- en kindvriendelijke belastingen. De CVP is voor een fiscaal stelsel dat huwelijks- en kindvriendelijk is. Dat maakt voor ons een belangrijk hoofdstuk uit van een globaal gezinsbeleid.

De fiscale bestraffing van het huwelijk moet ongedaan worden gemaakt. Het probleem rijst vooral voor de twee-inkomensgezinnen, waaronder natuurlijk voor het overgrote deel jongeren. Vandaag is er gelukkig reeds «decumul» voor zover beide echtgenoten geen belastbaar inkomen hebben dat hoger ligt dan 765 000 F. Daarboven vallen zij nog altijd onder de «cumul», dat wil zeggen dat beide inkomens niet afzonderlijk worden belast, maar dat zij worden samengevoegd en dan pas worden getaxeerd. Er is weliswaar een lichte belastingvermindering van 17 700 F plus een speciale aftrek van 56 000 F toegestaan. Niettemin blijft er voor deze inkomensgroep een flagrante discriminatie bestaan ten aanzien van de ongehuwden. Vroeg of laat moet deze hervorming dan ook worden voltooid in de zin zoals wij, christen-democraten, het zien binnen het kader van een huwelijks- en kindvriendelijk systeem.

De CVP is van oordeel dat een fiscale hervorming moet steunen op een veralgemeend splitsingsstelsel. Vandaag reeds worden één-inkomensgezinnen met een maximaal belastbaar inkomen tot 765 000 F aldus belast, dit wil zeggen dat het ene inkomen van het gezin slechts voor een bepaald percentage in aanmerking komt om het belastingtarief te bepalen. Voor het aanslagjaar 1987 — inkomen 1986 — wordt op een belastbaar inkomen van ten hoogste 765 000 F de breuk 73/100 toegepast en op deze nieuwe belastbare basis wordt de belastingvoet berekend. Dat is dus wel de werkelijke splitsing.

Voor belastbare inkomens gelegen tussen 765 000 F en 1 530 000 F of hoger komt het erop neer dat een belastingvermindering van respectievelijk 17 718 F en 5 001 F wordt toegekend. In feite gaat het hier om een eerder bescheiden en vaste aftrek.

Ik zou aan de hand van een voorbeeld willen aantonen hoe onrechtvaardig ons systeem is voor de gehuwden. Een gehuwd paar met twee kinderen ten laste en met een gezamenlijk inkomen van één miljoen betaalt 231 294 F belastingen, terwijl twee samenwonenden met dezelfde kinderlast en een zelfde gezamenlijk inkomen, slechts 158 272 F belastingen betalen. De cijfers zijn dus overduidelijk.

Wij willen als Christelijke Volkspartij het stelsel van de splitsing, ten eerste, toepassen op zowel één- als twee-verdieners en, ten tweede, in een verhouding 50/50, waardoor alle gezinnen met een zelfde inkomen een zelfde bedrag aan belastingen verschuldigd zijn. De belasting op het huwelijk wordt ook op deze wijze uitgeschakeld. Dit stelsel bestaat onder

meer in de Verenigde Staten, de Duitse Bondsrepubliek, Luxemburg en Frankrijk.

Het betreft hier natuurlijk een hervorming die niet op korte termijn kan worden gerealiseerd om evidente budgettaire redenen. Indien er evenwel stappen worden gezet om de ondraaglijke fiscale druk te verlichten, moet het aldus gebeuren. U heeft trouwens enkele dagen geleden zelf toegegeven, mijnheer de minister, dat onze fiscale druk te hoog ligt en dat wij de eerstkomende jaren die druk zullen moeten verminderen.

De meerjarenwet inzake belastingverlaging ging helemaal in de richting van een uitbreiding van het splitsingssysteem. Dat moet in de toekomst opnieuw het geval zijn. Fragmentaire maatregelen moeten passen in dat globaal kader. Aan zo'n visie ontbreekt het ons in België maar al te dikwijls.

Naast de huwelijksvriendelijkheid moet inzake fiscaliteit nog meer rekening worden gehouden met het aantal mensen dat van een bepaald inkomen moet leven. Wij kennen thans een systeem dat alleen voor de zeer grote gezinnen met 6 kinderen en meer, zeer gunstig is. Wij zijn daar natuurlijk zeer gelukkig mee.

Voor de andere gezinnen blijft er werk te doen. De vorige regering heeft weliswaar in 1982 de fiscale aftrekken voor kinderen ten laste met 40 pct. verhoogd. Vorig jaar werd eveneens een programma voor verhoging van de kinderbijslagen goedgekeurd ten belope van 5 miljard frank. Niettemin zijn de gezinnen met kinderen nog steeds gediscrimineerd ten opzichte van de andere, indien ten volle rekening wordt gehouden met het aantal mensen dat van een bepaald inkomen moet leven.

Men kan natuurlijk dromen van het Franse stelsel van familiaal quotiënt, waarbij het belastbaar inkomen wordt gedeeld door het aantal verbruikseenheden; elke persoon ten laste krijgt een bepaald quotiënt; de echtgenoten bijvoorbeeld 1 en de kinderen bijvoorbeeld 0,50; deze worden opgeteld en dienen als basis voor deling van het belastbaar inkomen. De CVP denkt eerder aan het vermelde splitsingssysteem en aan voldoende fiscale aftrekken en kinderbijslagen; voor ons mag het huidige pakket belastingverminderingen voor kinderen, ongeveer 30 miljard, worden omgeslagen in een verhoging van de kinderbijslagen; dat is zichtbaar voor de mensen en begrijpelijk, en geldt voor een ieder, ook voor degenen die geen belasting betalen. Aldus zouden de kinderbijslagen met ongeveer 25 pct. groeien. De fiscale wetgeving zou er eveneens door worden vereenvoudigd.

De CVP wil deze kind- en huwelijksvriendelijkheid niet alleen voor de morele gezondheid van ons volk maar omdat dit de enige weg is om de demografische catastrofe tegen te gaan. Een ieder wordt zich stilaan bewust van de gevolgen van de denataliteit. Het wordt tijd dat wij meer gaan geloven in het leven en in de toekomst. De fiscaliteit — en dus de politiek — moet dit mogelijk maken. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Trussart.

M. Trussart. — Monsieur le Président, je renoncerais à développer une longue intervention circonstanciée à propos des dispositions reprises dans les chapitres I et II du projet. En effet, la défense des amendements que je propose par ailleurs à une série d'articles de ce volet me donnera amplement l'occasion d'émettre les remarques qui s'imposent. Je me limiterai donc à interroger M. le ministre sur un point au sujet duquel je ne l'ai pas entendu donner des précisions suffisantes en commission.

Il s'agit de la rénovation des bâtiments et plus spécialement de celle dont le coût des travaux ne dépassera pas 800 000 francs. Cet aspect est important car chacun connaît le grand intérêt que portent les écologistes à la rénovation.

Il est largement démontré aujourd'hui que la rénovation doit être fortement stimulée, pour diverses raisons, notamment parce qu'elle est plus génératrice d'emplois que la construction neuve, qu'elle permet la réhabilitation, particulièrement, du milieu urbain qui en a grand besoin, qu'elle permet enfin de limiter les zones d'habitat en périphérie des grandes villes mais aussi en milieu rural. Plus personne ne conteste donc aujourd'hui les effets bénéfiques de la rénovation.

En l'occurrence, je souhaiterais que M. le ministre nous précise clairement les mesures qu'il compte prendre pour permettre cette rénovation lorsque les travaux ne dépassent pas 800 000 francs. A quel moment cette réglementation prendra-t-elle cours et jusqu'à quelle date sera-t-elle maintenue? Nous estimons qu'un délai minimum de cinq ans est indispensable pour que ses effets bénéfiques soient ressentis. Il est évident que la principale mesure à laquelle nous pensons est l'application d'un

taux de TVA de 6 p.c. (*Applaudissements sur les bancs Ecolo, Agalev et FDF.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Anthuenis.

De heer Anthuenis. — Mijnheer de Voorzitter, hoofdstuk II van dit wetsontwerp strekt ertoe, conform de bepalingen van het regeerakkoord, de Koning te machtigen om een stelsel van pensioensparen in te voeren. De problematiek van het individueel pensioensparen, net zoals trouwens het pensioenstelsel in zijn geheel, vormt een voortdurende bekommernis van mijn fractie. Ons standpunt ter zake is eenvoudig en duidelijk.

Er moet scherp voor worden gewaakt opdat de rechten van alle gepensioneerden worden gevrijwaard, niet alleen vandaag, maar vooral — en dat is belangrijk — naar de toekomst toe. Men moet prioritaire werk maken van de fundamentele gezondmaking en van het aanleggen van nieuwe pensioenreserves. Daarenboven zijn wij er sinds enige tijd van overtuigd dat de invoering van de zogenaamde particuliere pensioenrekening de enige alternatieve waarborg is voor de toekomst, mits objectieve criteria worden gehanteerd.

Het zij mij toegestaan hier volgende beschouwingen en standpuntbepalingen aan toe te voegen.

Men kan geen voor de toekomst geschikte voorstellen formuleren, zonder de passende lessen te trekken uit wat fout is gelopen in het verleden, ofwel door onverwacht wisselende omstandigheden, ofwel door verkeerd ingeschatte beleidsopties.

Vooraf zij, opgemerkt dat het stelsel van de officiële pensioenvorming, dat wij in ons land kennen, een grote bijdrage heeft geleverd tot de oplossing van de sociale problematiek in de periode na de oorlog. Onze pensioenstelsels zijn gebaseerd op een solidariteitsbeginsel over de generaties heen. Dit is een zeer fundamenteel beginsel dat men niet zonder grote risico's voor onze economie en ons sociaal bestel kan doorbreken.

Om objectief te blijven, moet men een onderscheid maken tussen, enerzijds, de wettelijke pensioenregelingen en, anderzijds, de diverse vormen van aanvullend pensioen. De eerste categorie onderscheidt zich van de tweede door haar verplicht karakter en vooral door haar financieringssysteem dat nagenoeg geheel is gebaseerd op de repartitie en dus niet op kapitalisatie.

Voor de wettelijke pensioenen vormt dit gebrek aan kapitalisatie de fundamentele oorzaak van de bestaande problemen. Ondanks sterk verhoogde bijdragepercentages en ondanks een sterk toegenomen bijdrage van de overheid, is het financieringssysteem op termijn niet houdbaar.

Het is nu juist rond de financiering van de pensioenregelingen dat vele vragen worden gesteld, maar dat nog meer werd gespeculeerd. Rechtstreekse aanleiding hiertoe waren ongetwijfeld de vele publikaties van de resultaten van studies gemaakt in opdracht van nagenoeg alle grote bank- en verzekeringsinstellingen. Deze analyses, mede onder invloed van de werklank die zij genoten in de pers, hebben bijgedragen tot een zekere opinievorming rond de evolutie en de lange-termijnperspectieven van onze pensioenstelsels.

De staatssecretaris voor Pensioenen, de heer Mainil, had gelijk toen hij in zijn inleidende uiteenzetting ter gelegenheid van de bespreking van de begroting van Pensioenen voor 1985, hieruit twee conclusies trok: ten eerste, de conclusie van hen, die in dit verschoonsel niets anders zien dan de uiting van een algemeen angstgevoel, dat zou bestaan bij brede lagen van onze bevolking, betreffende de toekomst van de huidige regeling van de ouderdomsverzekering, en ten tweede, de conclusie van hen, die in dit verschoonsel de duidelijke opzet zien om het psychologisch klimaat te scheppen dat nodig is om het geheel van onze pensioenregelingen drastisch om te vormen.

Welke benaderingswijze men er ook op nahoudt, steeds zal men blijvend worden geconfronteerd met drie algemene vaststellingen:

1. De stagnatie in de inkomsten en in de beschikbare budgettaire middelen;
2. De toenemende belangrijkheid van de pensioenuitgaven;
3. De wanorde en het gebrek aan harmonie in de juridische stelsels die sedert het einde van de tweede wereldoorlog tot uiting zijn gekomen.

Dit betekent echter weer niet dat de huidige regeringscoalitie in de voorgaande legislatuur geen maatregelen heeft genomen die beantwoorden aan bestaande noden. De regering heeft in de pensioensector vooral aandacht geschonken aan een grotere selectiviteit. De pensioenrechten

van iedereen werden beveiligd maar bij cumulatie van meerdere vervangingsinkomens werden de uitkeringen verminderd. Op die manier werd in cumulatieve beperkingen voorzien in het geval van samenloop van een pensioen met een arbeidsongevallen- of beroepsziekerente en in geval van samenvoeging van het gewoon vakantiegeld met het aanvullend vakantiegeld. Ook de regelen inzake cumulatie van rust- en overlevingspensioenen, van meerdere overlevingspensioenen en van een pensioen met een beroepsactiviteit, werden geharmoniseerd over de verschillende stelsels heen.

Met de zogenoemde wet-Mainil van 15 mei 1984 werd tenslotte nog een verdere stap gedaan in de harmonisatie door het invoeren van een reeks gemeenschappelijke regels voor het geheel van de pensioenregelingen, ten einde onder meer de onderlinge verschillen tussen de stelsels van werknemers, ambtenaren en zelfstandigen te verminderen.

Toegegeven, al deze positieve maatregelen brachten geen fundamentele wijzigingen teweeg, zodat de hoofdbekommering, namelijk de beveiliging van de wettelijke pensioenregelingen, blijft bestaan.

Iedereen eist, en het is een gegronde eis, dat het individueel recht op pensioen wordt gewaarborgd. Maar eventuele besparingen aanvaardt men slechts uiterst zelden en dan nog in beperkende mate. Ook nieuwe lasten worden gewoonlijk al vooraf van de hand gewezen, zodat zelfs het voorstellen van alternatieven vaak een dode letter blijft.

Willen of niet, eens zal men toch de realiteit van de cijfers onder ogen moeten zien. Eens komt de dag dat men met de rug tegen de muur abrupt de mateloze groei van de lasten zal moeten indijken, gewoon omdat men niet alles wat bestaat in stand kan houden door de lasten ervan blijvend op de schouders van de jongeren te leggen. Steeds meer wordt het duidelijk dat het niet voldoende is alleen oog te hebben voor rechtvaardigheid in de groep van de gepensioneerd zelf, maar dat men eveneens de rechtvaardigheid tussen de generaties onderling moet bewaren.

Wat is nu momenteel de budgettaire weerslag van de pensioenuitgaven? Alvorens men zich voor een bepaalde oplossing uitspreekt, is het immers steeds goed dat men tenminste budgettair weet waar men aan toe is. Zo kan het totaalbedrag van de in 1985 in België uitbetaalde pensioenen worden geschat op ongeveer 520 miljard frank, zijnde bijna 11 pct. van het bruto nationaal produkt.

Wat de toekomst op middellange termijn betreft, mag men aannemen dat de groei van het volume der lasten gedurende de komende 15 jaar kan worden geraamd op 1,5 pct. per jaar. Op zichzelf beschouwd zou men kunnen aannemen dat deze op het eerste gezicht gematigde evolutie verenigbaar is met de doorgaans vooropgezette voorspellingen inzake economische groei.

Men moet hierbij evenwel rekening houden met twee uiterst belangrijke factoren: de ene van conjuncturele aard, en dus moeilijk te voorzien; de andere van structurele aard, en zelfs op vrij lange termijn met een grote waarschijnlijkheidskans te berekenen.

De conjuncturele factor betreft de evolutie van de economische toestand en is — hoewel zoals gezegd moeilijk te voorzien — van essentieel belang. Het hoeft geen betoog dat de aanhoudende economische crisis zwaar drukt, zowel op de financiering van de pensioenregelingen, als op die van de gehele sociale zekerheid. Daarenboven hangt de opbrengst van de parafiscale heffingen af van het volume van de tewerkstelling en van het gemiddeld inkomen. Met andere woorden, het rendement van de verplichte bijdragen is rechtstreeks evenredig met de economische activiteit in het algemeen.

Naast deze onmiddellijke moeilijkheden moet men rekening houden met structurele wijzigingen van het economische en sociaal stelsel op langere termijn. Hiermee bedoel ik vooral de wijzigende verhouding bij de produktietechnieken tussen het stijgend kapitaal, enerzijds, en de daling van arbeidskrachten, anderzijds.

De tweede factor — de structurele —, waarmee rekening moet worden gehouden en die wel te voorspellen was, is de demografische evolutie. Het door collega De Clercq namens de commissie voor de Financiën uitgebrachte verslag bij de bespreking van de begroting van Pensioenen voor 1985 laat hierover niet de minste twijfel bestaan. « De demografische gegevens zijn voldoende bekend. Na oorlogsperiodes kwamen periodes van hoge nataliteit. In de komende jaren zal de generatie van de « baby-boom » van de jaren 20 toegang krijgen tot de regeling van de ouderdomsverzekering. De levensverwachting is aanzienlijk toegenomen met ongeveer 25 jaar sedert het begin van de eeuw. De gemiddelde leeftijd van overlijden bedraagt thans 75 jaar en 9 maanden voor de mannen en 80

jaar en 3 maanden voor de vrouwen. De vervanging van de generaties wordt niet meer verzekerd; het geboortecijfer is zwak. De wijzigingen in de structuur van de actieve bevolking zullen de vermeerdering van de lasten beïnvloeden en meer in het algemeen de financiële structuren van de stelsels. In dit verband zij onder meer gewezen op de verhoging van het aantal gepensioneerde vrouwen en de toename van de tewerkstelling in statutair verband in de overheidsdiensten. »

Rekening houdend met deze objectieve elementen zou men, zonder zich te wagen aan voorbarige gevolgtrekkingen, kunnen concluderen dat aanpassingen van de huidige financieringswijze van de pensioenstelsels niet uitgesloten zijn. Alleszins zal er ernstig rekening moeten worden gehouden met de veranderingen in het sociaal systeem.

Om deze redenen is de PVV-fractie er ten stelligste van overtuigd dat er vandaag nood is aan het ontwikkelen van additionele formules, wil men de uitbetaling van pensioenen volkomen kunnen blijven beheersen. Duidelijk is dat het huidige systeem van repartitie, met andere woorden het systeem waarbij de actieve bevolking van nu het pensioen betaalt van de actieve bevolking van gisteren, ten minste is ontwricht. Volgens berekeningen zou de huidige pensioenlast tegen het jaar 2000 nagenoeg verdubbeld zijn om omstreeks het jaar 2030 te verdrievoudigen. Als men al deze gegevens transposeert op het stelsel van de werknemers, dan zou dit betekenen dat de 16 pct.-bijdrage van het loon tot 35 pct. zal worden opgetrokken. Het is onze plicht de horizon te verruimen, wil men een zekere beveiliging van de pensioenen op langere termijn bereiken.

Wij zijn er dan ook van overtuigd dat het pensioensparen, voorkomend in het nieuwe artikel 52 van dit ontwerp, de verwachte oplossing biedt. Dit stelsel van pensioensparen wordt aangekondigd als een verlengstuk van het koninklijk besluit nr. 15 van 9 maart 1982 tot aanmoediging van de inschrijving op, of de aankoop van aandelen of bewijzen van deelgerechtigdheid in Belgische vennootschappen.

De omstandigheden die aanleiding waren tot het koninklijk besluit nr. 15 van 9 maart 1982 in toepassing van de wet van 2 februari 1982 tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning en de omstandigheden die aanleiding gaven tot het verlengen van dit koninklijk besluit in de vorm van een « koninklijk besluit-pensioensparen » zijn in beginsel niet gewijzigd en kunnen als identiek worden beschouwd in een precies afgebakende doelstelling: de onder invloed van de economische crisis nog steeds noodzakelijk gebleven aanmoediging van het sparen voor sociaal en economisch nuttige doeleinden.

Dit moet vooral het risicodragend kapitaal van de industriële ondernemingen in België ten goede komen en de aanvullende pensioenvorming bevorderen. Opnieuw zal deze aanmoediging geschieden via fiscale maatregelen te nemen binnen de beschikbare budgettaire ruimte en dit volgens de technische modaliteiten van de wetsvoorstellen tot instelling van een spaarrekening of spaarverzekering, en houdende de oprichting en het beheer van de particuliere pensioenrekening, respectievelijk ingediend door collega Cooreman en door de huidige minister van Begroting Verhofstadt.

Alvorens beide voorstellen nader te analyseren, wil ik toch nog even wijzen op een andere, zij het eerder bijkomstige, maar toch niet onbelangrijke reden die de instelling van het pensioensparen wettigt. Inderdaad, naast de zorg om de toekomstige pensioenvorming als verlengstuk van het koninklijk besluit nr. 15, is er de bekommernis een passende oplossing te vinden om de eventuele negatieve gevolgen van het uitdoven van dit koninklijk besluit nr. 15 en inzonderheid de zogenoemde wet Cooreman-De Clercq, te ondervangen. Deze regeling, ingevoerd bij de koninklijke besluiten nrs. 15 en 150, bestond zoals bekend uit twee luiken.

Enerzijds werd voorzien in een fiscale immunisatie van de opbrengst van kapitaalverhogingen die in 1982 en 1983 werden verwezenlijkt in de ondernemingen en, anderzijds, werd de aanbreng van risicodragend kapitaal aangemoedigd op het niveau van de individuele belegger.

Deze regeling liep ten einde in 1985. Vanaf 1987 zullen de eerste bedragen, die in het aanslagjaar 1982 fiscaal vrijgesteld werden, terug in omloop komen. De periode van het verplichte behouden van de belegde kapitalen, die was bepaald op vijf jaar, is bijna achter de rug. Terecht wordt door de financiële kringen gevreesd dat koersdalingen zullen optreden en het niet uitgesloten is dat de markt ernstig wordt verstoord. Niemand heeft belang bij een dergelijke evolutie, zeker niet de belegger zelf, die met vertrouwen in het systeem, veelal voor de eerste maal, de weg naar het risicodragend kapitaal heeft gevonden.

Door de instelling van het pensioensparen wordt tegemoet gekomen aan twee essentiële bekommerningen, ten eerste het voorzien in de opvolging van het koninklijk besluit nr. 15 om verstoringen op de markt en

aldus vlucht uit risicobeleggingen te vermijden; ten tweede, het creëren van mogelijkheden om aan de gerezen en vooral te verwachten moeilijkheden op het vlak van de pensioenen een passende oplossing te geven.

In de wetsvoorstellen-Verhofstadt en -Cooreman vindt men de onderliggende filosofie terug en zijn de technische modaliteiten, volgens welke het stelsel van het pensioensparen zal worden ingevoerd, sterk gelijklopend. De bestaande verschillen tussen PPR en APS inzake de grootte van de bedragen die voor de aftrek in aanmerking komen, de verschillen inzake de toe te stane belastingvermindering bovenop de gespaarde bedragen, de minieme verschillen inzake de omstandigheden waarbij men toch de gespaarde bedragen zou kunnen opnemen zonder fiscale penaliserende en de verschillen inzake de spreiding van de beleggingsaandelen, zijn verschillen die op zijn minst overbrugbaar zijn. Het moet dan ook op zeer korte termijn mogelijk zijn de Koning te machtigen de modaliteiten van het pensioensparen uit te vaardigen.

Om te eindigen, wil ik nog even inhaken op sommige controversen of kritieken waaraan het pensioensparen, ook vanuit de meerderheid, blootstond. Meer dan eens werd immers een veelbesproken en al dan niet « uitlekkende » ministeriële nota aan dit probleem gewijd.

Uit welke hoek men het pensioenprobleem ook benadert, men moet zich hoeden voor de redeneringsfout dat het stelsel van de pensioenen in zijn huidige vorm behouden kan blijven. Zelfs in de gunstigste veronderstellingen zouden de pensioenbijdragen ten minste 35 pct. van het loon bedragen. Dit is niet te verwezenlijken.

Deze vaststelling maakt het mogelijk te concluderen dat, zo men zou ingaan op sommige voorstellen tot het inbouwen van een aftopping op een pensioenvorming die pas zal worden uitbetaald binnen twintig of dertig jaar, men vandaag reeds het bedrag limiteert dat, wanneer het na al die jaren in reële termen zal worden uitbetaald, lager zal liggen dan het huidige pensioen.

Men moet in dit opzicht duidelijk durven te zeggen aan degenen die bereid zijn zich in te spannen voor een eigen pensioenvorming, wat men precies wil. Ofwel bouwt men van bij de aanvang een aftopping in en voorziet men hierdoor voor iedereen in een algemene verlaging van de pensioenen, in de toekomst, ofwel verkiest men een systeem waar iedereen, ook het overheidspersoneel naar eigen goeddunken kan beslissen welk gedeelte van het huidige inkomen men in de vorm van spaargeld naar de toekomst wil overdragen. Hierover moet alle duidelijkheid bestaan.

Sommigen uiten ook bezwaren tegen een eventuele budgettaire weerslag.

De kosten van dit voorstel bestaan uit een kleinere ontvangst van de personenbelasting en een geringere opbrengst van de roerende voorheffing. De opbrengsten die hiertegenover staan, zijn niet onbelangrijk: een lagere rentevoet door het verhogen van het spaaraanbod en minder lenen in het buitenland; ook minder kapitaalvlucht; de belasting van 16,5 pct. op de opgerente bedragen; de inkomsten uit extra vennootschapsbelasting, die het gevolg zijn van de extra investeringen in bedrijven.

Het uiteindelijke resultaat zal, blijkens diverse studierapporten, waarschijnlijk positief zijn, na evenwel een korte termijn van minder opbrengst.

Andere bezwaren houden een eerste stap in naar het verdwijnen van het solidariteitsbeginsel.

Het pensioensparen zal het tegenovergestelde effect hebben en precies één van de mogelijkheden vormen om het huidige stelsel in stand te houden. Immers, het is vrijwel zeker dat de huidige bijdragebetalers in het huidige pensioenstelsel een sterk negatieve return op hun bijdragen zullen ontvangen. Zij die nu reeds met pensioen zijn, zijn best tevreden met de verhouding tussen gestorte bedragen en het uitgekeerd pensioen. Het gaat hier dus om een solidariteitsprobleem over generaties en niet zozeer over een conflict tussen verschillende inkomenscategorïën zoals soms verkeerd wordt voorgehouden.

Ook wordt wel eens beweerd dat het pensioensparen een discriminatie met zich zou brengen ten opzichte van andere spaarvormen. Dit voorstel brengt geen enkele nieuwe regel mee. Alle regelingen die hier worden voorgesteld, worden reeds aangewend in een aantal bestaande spaarvormen, zoals de levensverzekering, de groepsverzekering, het risicodragend kapitaal en dergelijke meer. Er komt dus meer eenvormigheid, niet meer discriminatie.

Een vaak geuite kritiek tenslotte is dat de voorgestelde maatregel vooral van toepassing zou zijn voor grote inkomens. We moeten dit probleem aan twee kanten beschouwen. Volgens berekeningen zou, enerzijds, de eerste aftrek van 45 000 F — om het PPR-voorstel als voorbeeld te nemen — het grootste belastingvoordeel opleveren, namelijk direct aftrekbaar van het belastbaar inkomen. Voor de tweede aftrek is het voordeel veel kleiner.

Wat anderzijds het zogeheten « Mattheus-effect » betreft, worstelt men met de vicieuze klassieke verwarring van oorzaak en gevolg. Het is immers een gevolg van de hoge marginale belastingtarieven dat de eventuele voordelen van een fiscale aftrek voor de hogere lonen groter zijn. De betaalde belastingen en sociale bijdragen staan echter eveneens in verhouding tot de grootte van dat inkomen. Men schijnt dat vlug te vergeten. Indien men een dergelijk Mattheus-effect wil vermijden, kan dat ook zonder veel moeite en zelfs in beide richtingen, door de hoge marginale belastingtarieven af te schaffen.

Ik moge besluiten.

De in dit wetsontwerp voorgestelde regeling inzake pensioensparen geeft een passend antwoord op de algemene problematiek van onze pensioenstelsels op lange termijn. Of men nu voor of tegen het pensioensparen is, om welke reden ook, toch is iedereen er zich van bewust dat het in de toekomst zo niet verder kan.

Die bewustwording moet er niet komen om de mensen schrik aan te jagen. Voor de onmiddellijke toekomst is er immers geen probleem. De bewustwording moet er echter komen om nu reeds aan oplossingen te werken voor de onafwendbare pensioenproblemen op middellange en lange termijn.

We doen er goed aan, ook in België, zoals trouwens in nagenoeg alle EG-landen, het zogeheten « drietrapsstelsel » op te bouwen, te weten: het officiële pensioen als eerste trap, de groeps pensioenen als tweede trap en de pensioenen die op individuele basis worden gevormd als derde trap.

Men moet dat niet zozeer doen omwille van het belastingvoordeel, dan wel uit sociale beweegredenen tot instandhouding van de bestaande pensioenstelsels.

Mijnheer de minister, de PVV-fractie is hiervan alleszins overtuigd. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

M. le Président. — La parole est à M. Boël.

M. Boël. — Monsieur le Président, la tâche principale du gouvernement de rétablir l'équilibre des finances publiques, en diminuant le déficit du budget, est certainement la plus importante. Actuellement, le gouvernement emprunte au rythme d'un million par minute!

Pour parvenir à diminuer ce déficit, qui doit être financé, il faut à la fois diminuer les dépenses et augmenter l'activité, ce qui permettra notamment de résorber le chômage si dramatiquement élevé en Belgique. Cette opération a été entreprise sous le gouvernement précédent et commence à porter ses fruits.

Pour augmenter l'activité, il faut produire plus et vendre plus, donc être plus compétitif et avoir une économie dynamique. Mais l'économie ne peut être dynamique que si les hommes sont dynamiques et motivés.

Dans ce projet de loi, je soulignerai trois points: d'abord une ouverture, ensuite une erreur, enfin un oubli.

L'ouverture, c'est l'article 12 qui concerne la promotion de l'emploi domestique. Il faut reconnaître que l'une des révolutions fondamentales des vingt dernières années, qui a permis le développement considérable de l'Europe et de notre civilisation matérielle, est l'établissement, en Europe, de la TVA. Ce système a permis, pour tous les biens mobiliers qui circulent, de ne jamais devoir payer deux fois la taxe.

Ce que le gouvernement essaie de faire aujourd'hui me paraît être l'amorce du même système pour la taxation des salaires.

Il faudrait arriver à ce que les salaires ne soient taxés qu'une seule fois, que ces taxes soient payées par la personne qui preste des services, par exemple, et que l'employeur, s'il ne s'agit pas d'une société, puisse déduire ces salaires de ses revenus, d'autant plus qu'aujourd'hui ces derniers sont essentiellement de source professionnelle.

Le précompte libératoire établi en Belgique, moins libéral qu'en France socialiste ou qu'en Allemagne, est basé, en majeure partie, sur les revenus professionnels déclarés comme l'impose la loi. Permettre à des personnes qui occupent un emploi de faire appel à de la main-d'œuvre domestique, à un concierge, à un jardinier ou à une puéricultrice est une mesure, à mon sens, extrêmement constructive. Le jeune ménage dont les deux époux ont des tâches professionnelles pourra ainsi plus aisément résoudre ses problèmes, notamment de garde d'enfant, et même envisager avec plus de sérénité la possibilité d'agrandir la famille, ce qui est à encourager en cette période de dénatalité.

Les retombées de cette mesure me paraissent extrêmement constructives.

Puisque les salaires doivent être déclarés, le travail au noir diminuera. En outre, le caractère automatique de la mesure est préférable aux enquêtes policières, destructrices des libertés individuelles.

Cette mesure permet aussi d'élargir la base de l'ONSS et des pensions, car, dans mon esprit, ces retenues devraient aussi pouvoir être déduites, et doivent, par ailleurs, rester normales.

L'erreur réside dans l'article 8. En supprimant aux sociétés la possibilité de déduire leurs charges, actuellement à concurrence d'une marge de 2,5 p.c., vous avez fortement réduit leur souplesse, leur dynamisme et leur faculté de promouvoir et de récompenser l'effort et le mérite. Vous poursuivez dans la voie de l'abus de bureaucratie et de contrainte.

J'ai relevé un oubli dans le projet de loi qui fait l'objet de notre examen. Vous n'avez malheureusement pas pu diminuer l'impôt sur les

revenus professionnels des salariés et des cadres, surtout dans les hautes tranches. La dramatique fuite des cerveaux que nous observons en Belgique résulte des taxations professionnelles exagérées. Les cadres sont plus préoccupés par le fait de payer moins d'impôts que de travailler plus ou de faire preuve de plus de dynamisme.

Je reconnais qu'en raison du déficit du budget de l'Etat, cette tâche n'était guère facile, mais si vous aviez pu ramener l'impôt à 50 p.c. sur la tranche la plus élevée des revenus, ce qui n'était pas trop demander à l'Etat, vous auriez ainsi stimulé les artisans d'une régénération économique et vous leur auriez insufflé un nouveau dynamisme.

J'ose espérer que, dans la poursuite du rétablissement de l'équilibre des finances publiques, le gouvernement, qui n'est pas au bout de ses peines, tiendra compte de mes remarques. Qu'il soit donc plus hardi, plus libéral et plus européen! (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

De Voorzitter. — Dames en heren, ik stel voor onze werkzaamheden hier te onderbreken.

Je propose d'interrompre ici nos travaux. (*Assentiment.*)

Wij zetten deze bespreking vanmiddag te 15 uur voort.

Nous poursuivrons cette discussion cet après-midi à 15 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(*De vergadering wordt gesloten te 12 uur.*)

(*La séance est levée à 12 heures.*)